

„Mikor vittétek először moziba a gyermeket?” – gépeljük be modern anyukaként a kérdést az internet keresőjébe. A kérdéssel nem is lenne baj, mert előbb-utóbb eljön az első mozi ideje is éppúgy, mint az első babaszínházé, az első strandolásé, az első mesefilmé a televízióban vagy az első fagyié. A válaszok viszont megdöbbenőek voltak számomra, hiszen volt, aki már másfél éves csemetéjét vitte moziba. Csak remélni merem, hogy nem a „Die Hard”-ot nézték meg...

Babával moziba?

Tehát mikor vigyük moziba a gyerkőcöt? Milyen hatással lesz rá? Mikor érett rá? Nem rontja majd a látását? És a hallását? És mi a helyzet a közkedvelt háromdimenziós mozikkal? Megkérdeztük dr. Krasznai Judit gyermekpszichiátert, dr. Garger Piroska gyermekszemész szakorvost, valamint dr. Szilágyi Katalin fül-orr-gégészt is, hogy mit gondolnak mindezekről.

NEM OKOZ KANCSALSÁGOT

– A kisbabának már születésekor alkalmas a szeme a látásra, de az idegrendszernek kell megélnie ahhoz, hogy úgy érzékeljen, mint egy felnőtt. Ez egy hosszú folyamat – kezdte dr. Garger Piroska. – Az újszülött is lát, az édesanyjával szemkontaktust létesít, de mivel nem olyan fejlett még az idegrendszere, előfordulhat, hogy a szemmozgásai még nem rendezettek. A 3-4 hónapos baba szemállása már stabilan párhuzamos. 9 hónapos – 1 éves kisbabák már gyakran a bonyolult térérzékelést feltételező teszteket is érdeklődéssel nézik, megfogják a csak 3 dimenziós látással látható figurákat is.

Vagyis a sztereolátás már elég korán kialakul. – Ez a látás legmagasabb szintje – magyarázta Garger doktornő. A tévhittel ellentétben a mozizás nem okoz – a köznyelv által szemtengelyferdülésnek hívott – kancsalságot. Kérdésünkre elmondta azt is, hogy nincsen érdemi különbség a hagyományos mozi és a 3D-s mozi szemre gyakorolt hatása között: akinek jók a látási funkciói, azok élvezhetik mind a kétféle mozit. A kancsalok vagy tompalátók nem vagy csak részben látják a térbeli megjelenést – mondta.

TELEVÍZIÓ, MOZI VAGY 3D-S MOZI?

Garger doktornőnek az a véleménye, hogy az a gyermek, aki egy kétórás mozifilmet érdeklődéssel, odafigyelve, egy helyben ülve végig tud nézni, annak a szeme szempontjából igazából mindegy, hogy hogyan nézi. Ha nagyon kicsi gyermeket visznek moziba, akkor nem valószínű, hogy már úgy oda tud figyelni, mint egy nagyobb gyermek, ezért nem is fog igazán nagy élményt nyújtani neki a film. Felnőtteknél viszont több felmérést végeztek a 3D-s mozi után. Többen panaszkodtak fejfájásra, hányingerre, kettős látásra, de ezek is elmúltak egy órán belül. – Nyilván gyermekeknél is előfordulhat ilyesmi – hívta fel a figyelmet dr. Garger Piroska.

TÚL HANGOS LEHET?

– Az erős zaj mindenképpen károsítja a belső fület, legyen az akár mozi, akár valami más hangforrás, akár gyerekről van szó, akár felnőttről – mondta el dr. Szilágyi Katalin fül-orr-gégész. – Van olyan gyermek, akinek érzékenyebb az idegrendszere, így ez vonatkozik a belsőfülben a hallósejtekre, illetve az agyi pályákra is. Az ilyen gyerekek már egy egyszerű erős hanghatás is okozhat problémát, ez valójában nem korfüggő.

MIKORTÓL AJÁNLOTT?

Dr. Krasznai Judit véleménye az, hogy a mozi leghamarabb 4-5 éves korban ajánlott. A kicsi gyerekek ugyanis túl sok az egyszerre és folyamatosan rázúduló információ, ebből ők részleteket ragadnak meg inkább, tehát nem tudják még összességében látni, feldolgozni az egészet, ezért ijesztő lehet számukra – magyarázza. Ezen kívül egy másfél-kétéves gyereket még saját maga érdekli mindennél jobban, tehát a neki szóló szóbeli mese is akkor jó, ha elsősorban – akár áttételesen, akár közvetlenül – a gyerekről, a saját életéről szól, és ilyenkor legjobb a saját magunk által kreált mese, történet, ami szólhat a gyerekünk egy napjáról, vagy egy vele valóban megtörtént, egyszerű sztoriról – javasolja a pszichiáter.

Arra vonatkozóan, hogy a szülő honnan tudhatja, mikor érett a gyermeke a mozizásra, Krasznai doktornő elmondta: nincs erre vonatkozóan pontos határidő. – Talán az lehet jel, ha a gyerek értelmesen, összefüggően el tud mesélni saját maga is egy hallott történetet, mesét, ha emlékszik a részletekre is, ha egy képről saját maga hosszan tud mesélni, de még sokáig, mondhatnám, mindig(!), előnyben részesíteném az olvasott mesét, később a saját maga által olvasottakat – magyarázta.

LEHET-E EZ TÁPTALAJA A PÁNIKBETEGSÉGNEK?

– Mindenképpen túl sok az egyszerre áramló információ érzékelési, érzelmi, értelmi szempontból is – folytatja dr. Krasznai Judit. Úgy gondolom, a mozitól önmagában nem lesz pánikbeteg valaki, de okozhat félelmeket, szorongásokat, rémálmokat, éjszakai bepisilést, akár átmeneti dadogást is egyes gyerekeknél, és valóban alapja lehet – egyéb megterhelő körülményekkel együtt – egy későbbi pszichológiai vagy akár pszichiátriai problémának. Sok múlik azon is persze, hogy milyen a gyermek, ismerni kell a saját gyerekünket, együtt kell vele nézni a filmet, megbeszélni nagyon részletesen utána, hogy mi volt jó benne, mi volt esetleg félelmetes, melyik szereplő tetszett, mit csinált volna ő, vagy mit lehetett volna csinálni az egyik vagy másik helyében? Melyik alak szeretett volna lenni, melyik szereplő, tárgy, akció vagy érzelmi megnyilvánulás ragadta meg leginkább?

Természetesen egy filmtől nem lesz pánikbeteg a gyerek, de a visszatérően, korát meghaladó agresszivitással teli és feldolgozatlan élmények súlyosan árthatnak – hívja fel a figyelmet a gyermekpszichiáter.

„VESZÉLYESEBB” LEHET A HÁROM DIMENZIÓ?

– A 3D-s mozi a kicsiknél megint csak a beáramló, feldolgozhatatlan információ tömegét növeli – folytatja dr. Krasznai. – A kisgyermeknél egyébként is összefolyik még realitás és virtualitás: amennyiben a virtualitást mesterségesen minél közelebb hozzuk a valósághoz, ezzel inkább megzavarjuk a gyerek amúgy is bizonytalan valóságérzékelését. A realitás és fantázia elkülönülésének nagyjából iskoláskorra kell kialakulnia, és a tapasztalatom az, hogy ez a folyamat, a virtuális világ térnyerésének következtében, egyre jobban elhúzódik. A gyerekek nagyon hajlamosak amúgy is a virtualitásban élni (pl. számítógépes játékok), ezért én inkább valóságos, közös „történeteket” élnék meg velük, mint például egy kirándulást, a szülőkkel közös tevékenységet.

Dr. Krasznai Judit hozzáteszi: – Az elmondottak természetesen nem vonatkoznak a bábszínházra, gyerekszínházra vagy a csecsemőszínházra sem! Természetesen ezek elkezdésének ideje is gyerek- és személyiségfüggő, de ezekben valóságos szereplők szerepelnek – a bábszínházban is –, valóságos, bár mesebeli körülmények között. Ezek a történetek sokkal inkább feldolgozhatók – persze megint csak közösen – és sokkal maradandóbb élményt adnak. Ha például egy mese megértéséről van szó – javasolja Krasznai doktornő –, akkor azt a szülő helyében a színház előtt és utána is elolvasnám és megbeszélném a gyermekkel.

SZERZŐ: LEITNER OLGA

SAKÉRTŐK: DR. GARGER PIROSKA GYERMEKSEZEMÉSZ,

DR. KRASZNAI JUDIT GYERMEKPSZICHIÁTER,

DR. SZILÁGYI KATALIN FÜL-ORR-GÉGÉSZ